

უცხოური ინვესტიციების მნიშვნელობა და ევროკავშირის მიერ განხორციელებული უახლესი ღონისძიებები საქართველოში

თამარ აბუაშვილი
სტუ ასოცირებული პროფესორი
ნინო ბენდიანიშვილი
სტუ დოქტორანტი

რეზიუმე

თანამედროვე პირობებში უცხოურ ინვესტიციებს ქვეყნის ეკონომიკაში განსაკუთრებული ადგილი აქვს. უცხოური ინვესტიციების შემოდინება ქვეყანაში განაპირობებს ინოვაციების დანერგვას, ტექნოლოგიურ პროგრესს, კაპიტალით და მმართველობითი უნარით, ასევე დანარჩენი აქტივებით უზრუნველყოფას. კერძო კომპანიებს განვითარების საშუალება ექმნებათ, რაც უმუშევრობის ღონეზეც აისახება.

აღნიშნული საკითხი არის ერთ-ერთი აქტუალური თემა თანამედროვე პერიოდის გათვალისწინებით. საინვესტიციო თვალსაზრისით საქმიანობისა და განხორციელებული უცხოური ინვესტიციებისათვის ქვეყნებს შორის ურთიერთკავშირს დიდი მნიშვნელობა ენიჭება. ამ მხრივ აუცილებელია დანერგული ინოვაციების ათვისება და ტექნოლოგიური სიახლეების შემუშავება. როგორცაა ორმხრივი საინვესტიციო ხელშეკრულებების ანალიზი და ეკონომიკური მნიშვნელობა. ასევე საქართველოსა და ევროკავშირს შორის დადებული ხელშეკრულებები. აგრეთვე, თანამედროვე მდგომარეობის ანალიზი და საინვესტიციო აქტიურობის გაუმჯობესების გზების ძიება.

საკითხს აქტუალურობას სძენს ის სიახლეები, რომ მაგალითად ევროკავშირი ახალ პროგრამას იწყებს **ციფრული ეკონომიკის** მხარდასაჭერად.[1] ასევე ტარდება ევროკავშირის დღეები თუ აგროსაინვესტიციო (პირველი აგროსაინვესტიციო ბიზნეს ფორუმი ზუგდიდში 11.05.2019)[2] თუ სხვა მიმართულებების საინვესტიციო ფორუმები. (30 მაისი-2019, საერთაშორისო საინვესტიციო ფორუმი - კახეთი, წინანდალი 2019), სადაც ევროპის რეკონსტრუქციისა და განვითარების ბანკის მხარდაჭერით გამოაცხადეს ტენდერი 30-50 მეგავატზე ახალ, **მზის ელექტროსადგურის** მშენებლობაზე.[3]

საკვანძო სიტყვები: უცხოური ინვესტიციები; ევროკავშირის მხრიდან ინვესტირება; საინვესტიციო აქტიურობა; ორმხრივი საინვესტიციო ხელშეკრულებები; საინვესტიციო უახლესი ღონისძიებები; ევროკავშირთან თანამშრომლობა.

IMPORTANCE OF FOREIGN INVESTMENT AND NEWEST EU ARRANGEMENTS IN GEORGIA

RESUME

In modern conditions, foreign investment has a special place in the country's economy. The income of foreign investment in the country is conditioned the introduction of innovation, technological progress, capital and managerial ability.

This issue is one of the topical subject of the modern period. There is a great deal of relevance between countries in terms of investment performance. It's important the analysis of bilateral investment treaties and the economic significance. Also the agreements concluded between Georgia and the European Union.

The issue is actual because the EU is starting a new program to support the digital economy. [1] There are also EU days, agri-investment (First hold in Zugdidi 11.05.2019) [2] or other investment forums. (May 30, 2019, International Investment Forum - Tsinandali 2019), with the support of the European Bank for Reconstruction and Development, announcing a tender for the construction of a new solar power building at 30-50 MW.[3]

Keywords: Foreign investment; EU investment; Investment activity; Bilateral investment agreements; Latest investment measures; Cooperation with the European Union.

* * * *

უცხოურ ინვესტიციებს უაღრესად დიდი მნიშვნელობა ენიჭება თანამედროვე პერიოდში. ინვესტიციები წარმოადგენს ეკონომიკის განუყოფელ ნაწილს. უცხოური ინვესტიციები და დამყარებული საერთაშორისო ურთიერთობები, განსაკუთრებით ევროკავშირის ქვეყნებთან უმნიშვნელოვანესია. აუცილებელია სწორი პოლიტიკის და შესაბამისი გარემოს უზრუნველყოფა. განსახილველი საკითხი არის ერთ-ერთი აქტუალური თემა თანამედროვე

პერიოდის გათვალისწინებით.

ევროკავშირისკენ სწრაფვა საჭიროებს იმის გააზრებას, თუ ეკონომიკის რომელი მოდელი უნდა იქნეს საქართველოსთვის გამოყენებული საინვესტიციო პოტენციალის სრულად ასათვისებლად.[4]

საინფორმაციო წყაროების მიხედვით, **საინვესტიციო ფონდების საქმიანობას ახალი კანონი** დაარეგულირებს.[5] **საინვესტიციო პოტენციალის** თვალსაზრისით, კი საქართველოში გამოიყოფა **თბილისში ტურისტული სექტორი, კრეატიული მემართულება, ჯანდაცვა (პლასტიკური ქირურგია), საცალო ვაჭრობა, სერვისი. ინფრასტრუქტურული თვალსაზრისით** კი სასტუმროების, პერსონალის, ტექნიკის უზრუნველყოფა. აღსანიშნავია სტუმართმასპინძლობის, ფარმაცევტული, გართობისა და ვაჭრობის სექტორები. მნიშვნელოვანია საგადასახადო შეღავათები, კანონმდებლობის დახვეწა, სერვისის, ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება, სტანდარტების და საქართველოში წარმოებული პროდუქციის ხარისხის ამაღლება. აგრეთვე სატრანსპორტოპოლიტიკის პრობლემის აღმოფხვრა და შესაბამისი სამომავლო ქმედებები საინვესტიციო თვალსაზრისით. **პიტერ დრუკერის** მიხედვით, „მომავლის პროგნოზირების საუკეთესო გზა - ეს მისი შექმნაა“. ასე, რომ მომავლის თანამედროვე საზოგადოების პროგნოზირების და განვითარების საუკეთესო გზა არის მისი შექმნა, ქმედება და შესაბამისი გარემო-პირობების უზრუნველყოფა საინვესტიციო თუ სხვა თვალსაზრისით. სწორედ ეს არის დღევანდელი რეალობის უაღრესად მნიშვნელოვანი საკითხი და გამოწვევა.

საკითხის აქტუალობასა და სიღრმისეულობას ადასტურებს სხვადასხვა საერთაშორისო პროგრამა და უამრავი ღონისძიება. განსაკუთრებით თანამედროვე პერიოდში ინოვაციური ტენდენციების გათვალისწინებით. აგრეთვე ინიციატივები, მიდგომები თუ ბოლო პერიოდის ღონისძიებები. მნიშვნელოვანია ტურისტული პროგრამები თუ სხვა აქტივობები და ჩატარებული საინვესტიციო ფორუმები, სადაც ხორციელდება საქართველოს საინვესტიციო შესაძლებლობების მიმოხილვა. **პირველი აგროსაინვესტიციო ბიზნეს ფორუმი** ჩატარდა ზუგდიდში 11.05.2019, [2] **ხოლო საერთაშორისო საინვესტიციო ფორუმი -** კახეთში, წინანდალში 2019 წლის 30 მაისს.[3]

საჭიროა შეიქმნას საკითხის ეფექტიანად მართვისა და დაცვის ეროვნული პოლიტიკა. აგრეთვე ჩამოყალიბდეს **კომპლექსური მიდგომა**. მიზანშეწონილი იქნებოდა ქვეყნაში საინფორმაციო და ტექნოლოგიური საშუალებების **მეშვეობით ერთიანი საერთაშორისო პლატფორმის შექმნა**, რითაც უზრუნველყოფილი იქნება უცხოელი ინვესტორე-

ბისათვის ქვეყნის შესაძლებლობების, რესურსების, მომსახურების სფეროების გაცნობა. ყურადღება სჭირდება უარესი პირობების შეთავაზების ფაქტებს. აღნიშნული საკითხების სრულყოფა და თანამშრომლობა კი ხელს შეუწყობს ეროვნული ინტერესების უზრუნველყოფასა და ადგილობრივი ბიზნეს-გარემოს გაუმჯობესებას.

აღსანიშნავია იმ საქმიანობის განხორციელება და შესაბამისი გარემოს უზრუნველყოფა, რაც მოიზიდავს უცხოურ ინვესტიციებს. თანამედროვე პერიოდში, უცხოურ ინვესტიციებს დიდი მნიშვნელობა აქვს. ამიტომ, ეკონომიკურად ძლიერი ქვეყნის შესაქმნელად საჭიროა მსოფლიო მეურნეობაში ჩართვა და მჭიდრო ეკონომიკური ურთიერთობების დამყარება. განსაკუთრებით კი **ევროკავშირის** ქვეყნებთან. აღსანიშნავია საინვესტიციო ურთიერთობები. აუცილებელია, მონაწილეობა მივიღოთ იმ პროცესებში, რომლებიც თანამედროვე მსოფლიოში მიმდინარეობს. ჩვენს ქვეყანას აუცილებელია ჰქონდეს ეკონომიკური კავშირები რიგ მძლავრ ქვეყნებთან, რაც უზრუნველყოფს ჩვენს მსოფლიომეურნეობრივ პროცესებში ჩართვასა და მძლავრი ქვეყნების დაინტერესებას უცხოური საინვესტიციო თვალსაზრისით. ჩვენი მიზანია სწორედ, რომ უცხოური ინვესტიციების მაქსიმალურად გამოყენება და შესაბამისი პირობების შექმნა მძლავრ სახელმწიფოთა მსხვილი კომპანიების დასაინტერესებლად საქართველოში საინვესტიციო საქმიანობების განსახორციელებლად. რაც უზრუნველყოფს ეკონომიკურ ეფექტიანობას. ასევე აუცილებელია აღნიშნული პროცესების სახელმწიფო რეგულირება და საერთაშორისო კანონმდებლობით დაცვა.

სწორი პოლიტიკის დაგეგმვისა და შესაბამისი გარემოს უზრუნველყოფით არის შესაძლებელი მაქსიმალური სარგებლის მოტანა საქართველოსთვის. საინვესტიციო კლიმატზე კი დამოკიდებულია საქართველოს კერძო სექტორის აქტიურობა, აღნიშნული სექტორის განვითარება და საინვესტიციო აქტუალობა.

აღსანიშნავია **განათლების სფეროში ჩადებული ინვესტიცია**. განათლებასა და მეცნიერებას სტრატეგიული მნიშვნელობა აქვს ქვეყნის კეთილდღეობისა და მდგრადი ეკონომიკური განვითარებისათვის. თანამედროვე საგანმანათლებლო სისტემაში დიდ მნიშვნელობას იძენს შესაბამისი საგანმანათლებლო პოლიტიკა და განვითარების სტრატეგია. განსაკუთრებით აღსანიშნავია უწყვეტი განათლების მნიშვნელობა. აღნიშნულთან დაკავშირებით **ევროკავშირის მემორანდუმის “სწავლა მთელი სიცოცხლის მანძილზე”** პრინციპების განხორციელება ხელს უწყობს ფორმალურ განათლებასთან ერთად არაფორმალური, ინფორმალური განათლე-

ბის განვითარებას, მათ შორის, ზრდასრულებისათვის.

ევროკავშირისა და საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს ორწლიანი **“თვინი-ნგ-სეიბალის” პროექტის** ფარგლებში, მომზადდა „აღიარების სახელმძღვანელო“, რომლის მიზანია საქართველოში საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისი განათლების აღიარების სისტემის ჩამოყალიბება. აგრეთვე ლისაბონის კონვენციასა და თანმხლებ დოკუმენტებთან მისი შესაბამისობის უზრუნველყოფა.

საქართველო მიმზიდველია ინვესტირებისთვის. თუმცა გამოსასწორებლად რჩება რიგი ფაქტორები. აუცილებელია ევროკავშირთან თანამშრომლობის გავლენის მნიშვნელობის გაცნობიერება საქართველოს ეკონომიკაზე. ჩვენთვის, ამ თვალსაზრისით მნიშვნელოვანია **ევროკავშირის ქვეყნებთან** თანამშრომლობა და ევროკავშირთან დადებული ორმხრივი საინვესტიციო ხელშეკრულებები. მნიშვნელოვანია ის ფაქტი, რომ არსებობს **საინვესტიციო დაგეგმვის მოგვარების საერთაშორისო ცენტრი ICSID და გაეროს საერთაშორისო სავაჭრო სამართლის კომისია. ხოლო UNCITRAL** (სტოკჰოლმის სავაჭრო პალატა, საერთაშორისო სავაჭრო პალატა და ა.შ.) ICSID-ს გადანაცვლებები პირდაპირ სავალდებულო სახელმწიფოსთვის.[6]

საკვლევი თემის ისტორია მრავალწლიანია და საკითხის მდგომარეობას თანამედროვე მეცნიერებაში განაპირობებს განსახილველ სამეცნიერო ნიგნებში მკაფიოდ და ნათლად ჩამოყალიბებული სხვადასხვა შეხედულება. განსაკუთრებით აღსანიშნავია თემის ირგვლივ აქტუალური საკითხები პროფესორ **ალექსანდრე სიჭინავასა** და ირინა გოგორიშვილის სახელმძღვანელოში „საერთაშორისო საინვესტიციო საქმე და ტრანსნაციონალური კორპორაციები“. მასში განხილულია ისეთი მნიშვნელოვანი საკითხები, როგორცაა: საერთაშორისო ინვესტიციების მნიშვნელობა, ინვესტირების როლი საქართველოში. აგრეთვე მსოფლიო საინვესტიციო გარემო და ტრანსნაციონალური კომპანიები. პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების როლი ადგილობრივ და მსოფლიო დონეზე. ასევე ამ მიმართულებით სამოტივაციო ფაქტორები. საერთაშორისო ინვესტიციების მექანიზმები.[7]

გასათვალისწინებელია პროფესორ **შოთა ვეშაპიძეს**, ეკა ლეკაშვილის, ამბროსი გრიშკაშვილისა და ნანა ასლამაზიშვილის „მსოფლიო ეკონომიკა“, რომელშიც ჩამოყალიბებულია მნიშვნელოვანი შეხედულებები. ასევე განხილულია მსოფლიო მეურნეობის შესახებ განსაზღვრებები, სხვადასხვა ქვეყნის ეკონომიკის შესახებ ინფორმაცია, გეოგრაფიის მოკლე მიმოხილვა, გავრცელებული რესურ-

სები ადგილმდებარეობის მიხედვით, კულტურა, სასარგებლო წიაღისეული, პოლიტიკური წყობის შესახებ ინფორმაცია ტრანსეროვნული კორპორაციების არსებობა და მიმოხილვა, ევროპული გაერთიანებები და სხვა., რაც მჭიდრო კავშირშია ინვესტირებასთან ევროკავშირის მხრიდან. განსაკუთრებით კი აღსანიშნავია ქვეყნების კლასიფიკაცია სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების მიხედვით და ევროკავშირის ეკონომიკა. [8]

მნიშვნელოვანია აკაკი გვარუცაძის, მერაბ ვანიშვილის, რედ.: **ალექსანდრე სიჭინავა; რეცენზ.: ნატო ჩიკვილაძე „ევროკავშირის ბიუჯეტი და საქართველოს ამოცანები“**, სადაც ჩამოყალიბებულია შესაბამისი მიდგომები და საქართველოს მხრიდან განსახორციელებელი ამოცანები ევროკავშირთან დაკავშირებით.[9]

აგრეთვე, აღსანიშნავია პროფესორ გურამ ჯოლიას „საერთაშორისო ეკონომიკური ურთიერთობები“, რომელშიც: განხილულია საქართველო ზოგადად საერთაშორისო ეკონომიკურ ურთიერთობათა სისტემაში.[10]

კვლევის მიზანს კი წარმოადგენს შესაძლებლობის ფარგლებში პირველადი მცდელობა ხელი შეუწყოს აღნიშნული მიმართულების განვითარებას, კავშირურთიერთობათა გაღრმავებას. ასევე სამეცნიერო კვლევებსა და დისკუსიებში ამგვარი საკითხების განხილვის ხელშეწყობა და ახალგაზრდების დაინტერესება. სოციალურ-ეკონომიკური და საინვესტიციო ურთიერთობების პოპულარიზაცია და ამ სფეროში მეტი მუშაობა, მაქსიმალური შედეგების მისაღწევად, აგრეთვე **ევროკავშირთან** თანამშრომლობის ძირეული საკითხების განხილვა. თუმცა უნდა აღინიშნოს, რომ საკითხი საჭიროებს უფრო ფართომასშტაბიან და სერიოზულ კომპლექსურ მიდგომას. ეს კი განსახორციელებელი არის სახელმწიფოებრივ დონეზე.

აღსანიშნავია, რომ საიხლეს წარმოადგენს **2020 წელს დაგეგმილი დღგ-ის მნიშვნელოვანი ცვლილებები**. მთავარი მიზეზი ის არის, რომ საქართველოსა და ევროკავშირს შორის გაფორმებული ასოცირების ხელშეკრულების შესაბამისად, ჩვენს ქვეყანას ევროკავშირის წინაშე აღებული აქვს დღგ-ის ქართული კანონმდებლობის ევროკავშირის დღგ-ის წესებთან დაახლოებასთან დაკავშირებით ვალდებულება. რადგან ევროკავშირში არის ერთიანი სავაჭრო სივრცე, მისი წევრი ქვეყნების კანონმდებლობებს შორის საჭიროა თანხვედრა.[11] აუცილებელია წარმოჩნდეს და გავითვალისწინოთ ინოვაციები და ახლებური ხედვა საკითხის მიმართ. განსაკუთრებით კი უცხოური გამოცდილება.

გამოყენებული ლიტერატურა:

- 1) https://eeas.europa.eu/delegations/georgia/62496/node/62496_ka [უკანასკნელად გადამოწმდა 16.09.19]
- 2) <http://www.radioatinati.ge/regioni/article/68735-pirveli-agrosainvesticio-biznes-forumizugdidshi-video.html> [უკანასკნელად გადამოწმდა 15.09.19]
- 3) <http://www.enterprisegeorgia.gov.ge/ka/სიახლეები/საერთაშორისო-საინვესტიციო-ფორუმი> [უკანასკნელად გადამოწმდა 08.09.19]
- 4) პაპავა ვ., „ექსპერტის აზრი - დამწვევი და ჩამორჩენილი ზრდა - ევროკავშირის პოსტკომუნისტური ქვეყნები გამოცდილება და საქართველო“, საქართველოს სტრატეგიისა და საერთაშორისო ურთიერთობათა კვლევის ფონდი, თბ.2018, გვ.22
- 5) <https://www.youtube.com/watch?v=XsB-3qJ2o2G8> [უკანასკნელად გადამოწმდა 10.09.19]
- 6) <https://www.coursehero.com/file/p7ijdac/>

განმარტეთ-ორმხრივი-საინვესტიციო-ხელშეკრულების-სამართლებრივი-შინაარსი-რა/ [უკანასკნელად გადამოწმდა 12.09.19]

7) სიჭინავა ა., გოგორიშვილი ი., „საერთაშორისო საინვესტიციო საქმე და ტრანსნაციონალური კორპორაციები“, თბ.2012, „საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი“, გვ. 302

8) ვეშაპიძე შ., ლეკაშვილი ე., გრიშკაშვილი ა., ასლამაზიშვილი ა., „მსოფლიო ეკონომიკა“, თბ. 2008, დამხმარე სახელმძღვანელო; გვ.681;

9) გვარუცაძე ა., ვანიშვილი მ., „ევროკავშირის ბიუჯეტი და საქართველოს ამოცანები“, [რედ. : ალექსანდრე სიჭინავა ; რეცენზ. : ნატო ჩიკვილაძე], თბ.2010, გვ.83;

10) ჯოლია გ., „საერთაშორისო ეკონომიკური ურთიერთობები“, სახელმძღვანელო, თბ.2008, „ტექნიკური უნივერსიტეტი“, გვ.684;

11) <http://forbes.ge/news/7030/dRgis-mniSv-nelovani-cvlilebebis-analizi>

[უკანასკნელად გადამოწმდა 16.09.19]